

וארטים לפרשת מטות

ג. איש כי יזור נדר לה' או השבע שבועה לאסור אסור על נפשו. הנה בנדר הלשון הוא כי יזור לה' ואילו בשבועה איתא לאסור איסור על נפשו. מה טעם שנדר הוא לה' ואילו בשבועה הוא על נפשו. וי"ל, אומר הרב מבריסק, שנדר הוא איסור על החפצא, דהיינו שהוא אוסר על עצמו את הדבר המסויימים ועושה את זה ע"ע כקרבן והדבר נהפך להיות **קדשי ה'** כלפיו ומעל בו. (והוא ע"פ נדרים ב. ו-לה) לכך כתיב נדר לה'. מאידך בשבועה האיסור הוא על הגברא, היינו שאדם אוסר את עצמו על החפץ, לכך כתב שבועה לאסור על נפשו. ועוד יובן לפי"ז מה הטעם שהנודר לא לישב בסוכה נדרו קיים והיינו כשאומר קונם לישב בסוכה אסור לו לישב, בשונה מהשבע לא לישב בסוכה שבתל מותר לו לישב. והטעם הוא כנ"ל, כי הנשבע הוא נשבע על עצמו שלא יישב וזהו נשבע לבטל את המצווה. משא"כ בנדר הוא אוסר את החפץ על עצמו בהנאה והנדר רק חל על החפץ, ולא לבטל מעצמו את המצווה ולכך חל.

ג. לא יחל דברו. הגמ' בנדרים לומדת מכאן לא לחלל מנהגו, דהיינו אדם שנוהג מנהג טוב אסור לו לבטל את זה. ונשאלת השאלה היכן הגמ' רואה זאת במילים **דברו**. וי"ל דמציו רמז לזה שהמילה **דבר** הוי מנהג, ככמה מקומות, א' **דבר** אחד לדור, דהיינו **מנהג** אחד, וכן **דבר** עמים תחתיו, דהיינו **ינהג** עמים (כ"ה ברש"י שם), וא"כ ה"ה הכא, לא יחל **דברו-מנהגו**.

ל טו. ואם החרש יחריש לה אישה. הגמ' בנדרים עט מעמידה את זה במקרה שהוא שותק בשביל לקיים את הנדר כדי לצערה. ויש להבין למה נכתב מקרה זה דוקא בשנואה כאן ולא נלחריה ארוסה לעיל? וי"ל, שנערה זה מקרה של יאב לבתו וארוסה זה חתן לכלה, במקרים כאלו לא מצוי שחתן יצער את ארוסתו וכן אב את בתו, אך בעל את אשתו מצוי ומצוי שבעל יצערה. אזנים לתורה.

א-ב. ויאמר ה' אל משה, נקום נקמת בני"מ מאת המדינים, ואחר תאסף אל עמך. במדרש רבה כב ב מבואר שהקב"ה תלה את מיתת משה בנקמת מדין, וצריך להבין את הקשר. יש הרבה תשובות לשאלה הזאת. אחת התשובות המעניינות היא תשובת הארז"ל. וכך הוא כותב: הנה משה חי 120 שנה ומבואר בחז"ל מפני שהיה תרומתו של עולם, והעולם הוא ששת אלפים שנה, ותרומה היא אחד מחמישים, החשוב של אחד מחמישים מששת אלפים הוא מאה עשרים בדיוק ע"כ. כעת, מהיכן ילפינו אחד מחמישים (דהא אחד מ-40 ואחד מ-60 נלמד מפסוק ביחזקאל), ד"ז נלמד ממלחמת מדין בפרשתנו לא' ל', תמוצת בני"מ תקח אחד אחוז **מחמישים**, שבכ"מ תמדוד אחד מחמישים. לכן הקב"ה א"ל שרק אחרי מלחמת מדין הוא יוכל למות, כי רק אז נלמד השיעור של אחד מחמישים אבל בלא"ה הוא היה צריך למות או בגיל-100 (אחד מ-60) או בגיל 150 (אחד מ-40). **עוד תשובה על השאלה הנ"ל, אומר ר"י איבשיץ**, ע"פ הגמ' שאל אפיקורס את רבי אבהו, אלו קינסם כהן הוא, וא"כ איך טבל אחרי שקבר את משה (דהא איתא בגמ' שהקב"ה הבטיח למשה שהוא יתעסק בקבורתו) הרי במים הוא לא יכול לטבול, דכתיב מי מדד בשעלו מים. ענה לו ר"א שהוא טבל באש. ומהיכן ילפינו שאפשר לטבול באש? אומרת הגמ', ממלחמת מדין לא כג, וכל אשר לא יבא אש - תעבירו במים, משמע שאש הוא עיקר. ולכן כדי שהקב"ה יוכל לקיים הבטחתו לקבור את משה, הוצרכו למלחמת מדין שמשם נלמד שהקב"ה טובל באש וממילא יכול, כביכול, להיטמא למשה. וכע"ז בפניני קדש בשר רבי צבי הירש מקאמינקא.

לא א-ב. ויאמר ה' אל משה, נקום נקמת בני"מ מאת המדינים, וכו'. ויאמר משה אל העם וכו'. **מדיין לתת נקמת ה' במדיין**. יש להקשות הא הקב"ה ציווה לנקום נקמת בני ישראל, ומדוע משה שינה ואמר לתת נקמת ה' במדינים? וי"ל ע"פ ברכות ו: שבתפילין של הקב"ה כתוב שבחן של ישראל ימי כעמך ישראלי ואילו בתפילין של ישראל כתוב שבחן של הקב"ה ישמע ישראלי כי כ"א אומר שבה על שכנגדו. וא"כ ה"ה הכא, מדיין חטאו גם כלפי ישראל שאבדו מהם 24 אלף נפשות, וגם חטאו כנגד ה' שהחטיאו את עם ישראל בעבירה והקב"ה דרש נקמת ישראל אבל משה דרש נקמת ה'. מרבי נתן גשטטנר.

לא יא. ויקחו את כל השלל ואת כל המלקוח. ויביאו אל משה ואל אלעזר הכהן. וצ"ב דכבר כתוב למעלה ואת כל חילם בזו ולמה חזר שוב לומר שלקחו את כל השלל והמלקוח, וי"ל דהנה יש להקשות למה ציווה אלעזר להגיעל את כל הכלים הלא בוודאי היו גם כלים שלא היו בני יומן וממילא לא אסורים מדאורייתא דהוה נותן טעם לפגם ולדעת הרמב"ם, דספיקא דאורייתא מהתורה לקולא לא הוצרכו הגעלה כי כל כלי יש ספק האם השתמש היום או לא. וי"ל דמציו בשני שבילין אחד טמא ואחד טהור והלכו בהם שני בני"א אם בא כ"א אשך בפני"ע מותרים כי ספק טומאה ברה"ר טהור, אך כשבאים לשאלו ביחד הם טמאים דהיי מנייהו מפקת עכ"ד הגמ' בפסחים י. ולפי"ז י"ל דכיוון שהביאו את כל השלל למחנה והיו כל הכלים ביחד ונשאלו עליהם בב"א הצריך אלעזר להגיעל את כל הכלים. וזה מה שהדגיש הפסוק ויקחו את כל השלל, שלקחו את הכל להביאם אל משה, וזה מגלה הטעם על שנצטוו בהגעלה אף שהיו הכלים בספק. פנים יפות.

לא יט. ואתם חנו מחוץ למחנה וכו'. **כל הורג נפש וגו' תתחטאו ביום השלישי וביום השביעי אתם ושביתם**. רש"י מביא מהספרי לא שהנכרים מקבלים טומאה וצריכים הזאה, אלא כשיבואו שביכם לברית והיינו כשיתגוררו יצטרכו הזאה (מפרה אדומה), ויש להקשות בשביל מה יש צורך להביא את החידוש הזה כאן, הא הדבר ידוע שגר צריך הזאה כמבואר בפרשת פרה והיתה לבני ישראל **ולגר הגר** בתוכם לחוקת עולם; וי"ל דהנה מציו דגר שמל ולא טבל מזהר על השבת משום שעל השבת נצטוו במרה, וזה היה עוד טרם הציוו על הברית וזה דומיא דישאל במרה שטרס טבלו ונכנסו לברית ישראל (ועיין בה בהרחבה באבני נזר יו"ד ח"ב סימן שנא). וא"כ י"ל דה"ה בפרה נצטוו במרה וא"כ נכרי אף שמל ולא טבל בעינן הזאה כי דיני פרה נצטוו עוד קודם שהוצרכו בטבילה. וזהו כוונת הסיפרי שיבואו בברית והיינו ברית מילה כבר חייבים בהזאה וזה חידוש גדול לדינא. מקרא מפורש.

כא. ויאמר אלעזר אל אנשי הצבא הבאים למלחמה. קשה דהיה צ"ל הבאים מהמלחמה כי הם חזרו מהמלחמה? וי"ל שזה בא לרמז לנו דברי הגמ' ביבמות סא. שכולם חזרו מהמלחמה ולא מת אף אחד וזה מה שכתוב הבאים למלחמה שהם גם החוזרים. וגם למ"ד ביבמות שחזרו בלא חטא זה גם מרומז כאן שהבאים למלחמה חזרו אותו הדבר ונשארו קדושים, ולכן כתב הבאים למלחמה כי הם הם החוזרים. מהגאון הגדול שליט"א החפץ בע"ש.

לב ג. עטרות ודיבון. בגמ' ברכות ח. לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור ב' **מקרא ואחד תרגום**, ואפי' עטרות ודיבון - וברש"י אפי' עטרות ודיבון שאין בו תרגום. וקשה שהרי יש תרגום. ועי"ק השאלה הידועה למה לא הביא דוגמא של ראובן ושמעון שאין ע"כ תרגום. מתרץ ר"י איבשיץ ע"פ הגמ' בסנהדרין שאומרת שאסור להזכיר שמות של ע"פ ע"ז, רק מה שמוזכר בתורה, ויש לחקור מה עם מה שמוזכר בתרגום, האם מותר להזכיר או לא. ויש להוכיח, דהנה ברש"י לב' ח' מבואר שהאמוריים היו קוראים עריהם בשמות ע"ז ובני ישראל הסבו את השמות, ועטרות ודיבון היו בשמות ע"ז, כמו שמובא בתרגום מכללתא ומלבשתא, ובני"ו שינו שם. וא"כ זה כוונת הגמ' לעולם ישלים ואפי' עטרות ודיבון יאמר תרגום שהוא שם ע"ז וממילא רואים שמותר לומר שמות ע"ז שהם בתרגום.

לב כד. בנו לכם ערים לטפכם וגדרות לצנאכם והיוצא מפיכם תעשו. יש להבין מדוע הוצרך לומר בנו לכם ערים לטפכם וגדרות לצנאכם, הרי אמר אח"כ וכל היוצא מפיכם תעשו וזה כולל את מה שאמר קודם גדרות צאן נבנה למקננו וגו'. וי"ל דהנה לעיל לב אומר רש"י דכשאמרו גדרות צאן נבנה למקננו וערים לטפינו, הוכח שחסיים היו על ממונם יותר מבניהם ובנותיהם. שהקדימו קניהם לטפם. וא"כ זה מה שאמר להם משה כל היוצא מפיכם תעשו, פרט לדבר אחד, שבו אל תעשו את היוצא מפיכם, לפי שהקדמתם מקנכם לטפם. אלא בנו לכם ערים לטפכם וגדרות לצנאכם, והשאר כל היוצא מפיכם תעשו.

לב לה ואילך. מכיר ויאמר בני מנשה נטלו חלק בעבר הירדן. על מכיר כתוב שמשך נתן לו חלקו. ואילו על יאיר כתוב שנטל חלקו. וכ"ה בדברים יג מפורש יאיר לקח כל חבל ארגוב ולמכיר נתתי את הגלעד.

וצ"ב שהרי שניהם כבשו ולמה על אחד נאמר נתן ועל השני לקח וי"ל שהרי משה התנה עמם אם תחלצו לפני ה' למלחמה והיתה הארץ לכם לאחוז. והנה אצל יאיר לא נשלם תנאי זה כי נהרג בתחילת המלחמה (כדאיתא ב"ב קכא): וא"כ הוא לא קיים את התנאי אז זה לא נקרא שמשך נתן לו, כי נתנית משה היתה למי שיקיים את התנאי, והוא לא קיים, אלא זה נקרא רק **שלח** ע"י כיבוש מלחמה. משא"כ מכיר שקיים את התנאי זה נקרא שמשך **נתן** לו. לפי"ז גם מתורץ מדוע בפסוקים מ מא. אצל מכיר כתוב **וישב** בו, ואילו אצל יאיר לא כתוב וישב בו, משום שאיך מה קודם ולא הספיק לשבת בה. עוי"ל שמכיר קיבל ממשך לכן היה צריך לשבת כדי לקנות בקניין חזקה. משא"כ יאיר שקנה ע"י כיבוש מלחמה לא הוצרך לשבת כדי לקנות. (הגרי"ז מבריסק וצפנת פענח)

וארטים לפרשת מסעי

לג ג. ויסעו מרעמסס בחודש הראשון. ובהמשך בפסוק ה' שוב נכתב ויסעו בני ישראל מרעמסס וצ"ב הרי נסעו כבר מרעמסס: וי"ל ע"פ התרגום יונתן שמות יט ד וברא אתכם על כנפי נשרים ושם מבואר שהקב"ה נשא אותם מרעמסס על עננים אל מקום המקדש כדי שיקריבו קרבן פסח ביד בניסן ובאותו לילה החזירים לרעמסס. וא"כ כך מתפרשים הפסוקים ויסעו מרעמסס בחודש הראשון וגו' זה היה מסע בעננים כדי להקריב קרבן פסח ואח"כ החזירים, ואז נסעו שוב מרעמסס. להורת נתן.

לג יז. ויסעו מקברות התאוה ויחנו בחצרות. הגמ' בפסחים אומרת האדם האוכל מעדנים הוא נכנס לחובות ומתחבא וישן בעליית הגג. ואילו אדם שאוכל פירות וירקות פשוטים יכול לישון בחצר בלי פחד. וא"כ י"ל, אומר רבי חיים פלאגי, שזה מרמז הפסוק: ויסעו מקברות התאוה ויחנו בחצרות, כאשר יוצא מהתאוה ממילא הוא יכול לישון רגוע בחצר.

לד יז ואילך. בכל ראשי המטות של השבטים נאמר בני. כגון למטה בני שמעון. למטה בני דן. למטה בני מנשה. למטה בני אפרים. וכן בשאר ראשי המטות מלבד ראש מטה יהודה (יט) וראש מטה בנימין (כא) **שבכם לא נאמר בני**. והטעם לכך, אומר הבין אריאל, שכל הנשיאים מתו במדבר בעוונם בגלל חטא המרגלים ומתו מי שהיה מבן כ' עד בן ס' וכל ראשי השבטים היו מבניהם, כי היו בזמן יציאת מצרים מתחת לגיל כ' לכן הם כולם נקראים בני. אבל נשיא יהודה שהיה כלב שלם חטא, הוא לא מת ולא מבניהם של יוצאי מצרים אלא הוא יוצא בעצמו, וכן נשיא בנימין היה אלדד שהיה בזמן החטא מעל גיל ס' ג"כ לא מת (אלדד לפי תרגום יונתן היה אח של משה ונולד לפניו א"כ היה ביציאת מצרים בן למעלה משמונים (כמשה) לכן הם לא נקראו בני.

לד יט-כב. למטה יהודה, שמעון, ובנימין, לא כתוב נשיא, אלא כתוב למטה יהודה כלב בן יפונה וכו'. ואילו כל השבטים שאח"כ כתוב נשיא היינו שכתוב כך: **למטה בני דן נשיא בקי בן יגלי**. וי"ל דאיתא בגמ' שבני גליל קנטרנים היו, והיו אוסרים הנאה זע"ז לכך כתבו בן חלקיהם **לנשיאים** כדי שיוכלו להנות זה מנכסי זה, ואיתא בחז"ל (מובא בהרבה מקומות ובגאון שביעית ט' ב') שכל הארצות נקראות גליל, לבד מחלק יהודה ובנימין, וחלק משמעון, ולכן בשלושתם לא הוצרכו לכתוב את נכסיהם לנשיא כי לא היו קנטרנים שהדירו הנאה זה מזה.... מאידך שאר השבטים שהיו גליליים והיו מדירים הנאה זמ"ז אז כבדי שיוכלו להנות אחד מהשני היו כותבים הכל לנשיא, לכן כתוב בהם נשיא, היינו שכל הנחלה שלהם היתה אצל הנשיאים.

לה כה. וישב בה עד מות הכהן הגדול. שנינו במכות יא: לגבי דינו של רוצח בשגגה: אם משנגמר דינו מת כה"ג הר"ז אינו גולה, ואם עד שלא נגמר דינו מת כה"ג ומינו כה"ג אחר הר"ז גולה עד שימות הכה"ג השני. ולמה, כי היה לו להתפלל שלא תארע תקלה זו לישראל בחייו. וביאורו שאפילו שבשעת מעשה הרציחה הוא עדיין לא היה כה"ג, בכ"א כיוון שבשעת גמר דינו הוא היה כה"ג, אז הוא היה צריך להתפלל שיגמר דינו לטובה. וקשה מה שייך להתפלל שיגמר דינו לטובה הרי אם באמת הוא חייב האם דורשים מהכהן גדול להתפלל שהדיינים יטעו? וי"ל שיש הלכה שאם כל הדיינים חייבו את החייב אז החייב פטור. והיה עליו להתפלל על הרוצח שינצל מגלות בין אם באופן שיתחייב בדין ע"י כל הדיינים שאז הוא פטור או ע"י שיוכה בדין.

מאמרי מוסר וסיפורים בענייני הפרשה: הדיבור:

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה. לדיבור האדם יש כח עצום. ההבדל בין פניה לאשת איש תלוי באמירת 'הרי את מקודשת לי'. וכן תרומה נעשית ע"י אמירת הפה, ואז לאחר אמירת הפה נהיה חייב מיתה כשאדם לוקח את האישה או אוכל את התרומה. ויש להזהר מאוד בעוון נדרים שכשלא מקיים חלילה כתוב בחז"ל שאשתו ובניו של אדם מתים מזה, אדם צריך לדעת שפוי אינו הפקר. הוא לא יוכל לעשות עם הפה מה שבא לו, ואח"כ להמשיך לחייו. ואם עולה לחמור לתורה ומבטיח לתת סכום מסויים ולא אמר בלי"נ זה לשמו למי שמוכן כאחד, (רבי נסים קרליץ העיד שהחזו"א אמר לו שאצלו אין הבדל בין אדם אמר בלי"נ ללא אמר בלי"נ) וכן כל נדרי מצווה כגון אדם שאומר אני אלמד עם פלוני, או אלך לקיים איהו מצווה, כמביד אב או חסד ולא עושה זאת הוא עובר על איסור, אבל מי ששומר על כל מה שיצא מפיו ומקפיד לקיים זוכה שתפילותיו ועושות פירות. ושומר פיו ולשונו שומר מצוות נפשו. **וראי** להוסיף את דברי הרמ"א בארנתו: "ועד יום מותו צריך האדם להתייטר. ולא בתעניתים, ולא בסגופים - רק ברסן פיו וקולו. מתוך רינונה של תורה אב תעשי. - ועל האדם לקיים נדרו מיד כשאומר שמא ישכח חלילה ויעבור על נדרו. ובאמת מצינו קודם יו"ט מפתח שישכח חלילה, ואח"כ ביזכור היה אומר בעבור שנתתי צדקה בערובם.

ידוע שגדו"י שמו והקפידו על כל היוצא מפיהם: ישן מאות רבות של סיפורים מוכרים ולא מוכרים על הקפדתם של גדו"י על כל היוצא מפיהם. נביא אמר כמה סיפורים קצרים על כך: **רבי** יעקב קמינצקי אכל פעם בפסח אצל אדם אחד, והוצע לו לאכול משהו מבושל שרבי יעקב לא כ"כ סמך על כשרותו. מפני דרכי שלום אמר רבי יעקב שהוא לא אוכל שריה, ומיניו אז עד סוף ימיו הקפיד רבי יעקב לא לאכול שריה למרות ששמנהו היה לאכול שריה. כשהגיע רבי יעקב לגיל שמונים הוא התחיל לבבש תפילין דר"ת, ולשאל מקורביו ומה לא יאמר שבהיתן בן חמישים אמר לו אחד מידידי למה לא יאמר שבהיתן דר"ת, הרי הח"ח ג"כ לבש, אמר ר"י הח"ח לבש בגיל שמונים ג"א לכשאהיה בן שמונים אני אלבש. וכעבור שלושים שנה רבי יעקב נהיה בן שמונים וזכר את אשתו סיפורו התחיל לבבש תפילין דר"ת. **רבי** אברהם שמשחוב התארגן לנסוע לאסיפת רבנים חשובה שדנה בענייני הכלל, בני משפחתו ניסו להניאו מכך בשיא מצב, אך הוא הרגיע אותם באמרו: וכי יתהן חושבים שאני אאלץ לשבת עם ימיים רבים. כוונתו היתה שיחזרו מיד, אך כיוון שיצא הדבר מפיו הוא **עמד** לא זמן האסיפה. **סיפור** נוסף מסופר על הרב אלישיב שבשנות צעירותו המופלגת שכבר יצא רק בקרבות בקראון שסמוך לביתו הגיע להזמין יהודי שלא היה מקורב לרבו וביקש שיבוא לברית שהיתה במקום מרוחק ביישוב טלטרין אמרו לאותו אדם אין סיכוי שהרב יבוא, אך אותו יהודי סיפר לרב שמספר שנים קודם לכן היה לו ברית בבנימ"ד של הרב והרב לא חש בוטח ואמר שפעם הבאה יגיע לברית, מיד כששמע זאת הרב אלישיב הוא אמר אי"כ אני מגיע ובאותו הזמן בקושי היה מגיע לשמחות של צאצאיו, רק מכיוון שיצא מפיו הוא קיים. **פעם** הוצרך רבי אריה לויך להלוואה דחופה, הוא פנה לאריה אדם וקיבל את הסכום שביקש כשהוא מבטיח שעד יום פלוני הוא יחזיר את הסכום, והנה הגיע יום הפירעון ובאותו היום ירד שלג כבד שלא היה אפשר כלל לצאת מביתו... אבל רבי אריה הבטיח והבטחה צריך לקיים, וכך רבי אריה יצא מביתו מבטוסט בשלג הכבד צעד אחר צעד כשהוא בקושי מצליח לדדות עד שהגיע לביתו של המלווה. כשהגיע לבית המלווה שמע מהחלון את אשתו של המלווה גוערת בו על שהלווה לרבי אריה והנה אתה רואה הוא לא מחזיר, הבעל ניסה להרגיע שאפשר לסמוך על רבי אריה... לפתע דפקות בדלת רבי אריה הגיע להחזיר את הלוואה, המלווה בראותו את רבי אריה אמר, אל הייתם צריכים לטרוח האם היה כך צד שאנו לא טובים עלך שחזיר, היית יכול לחזיר מחר כשיגיע קצת? אך רבי אריה ענה הבטחתי להביא עד היום אז אני מחוייב בכך ללא כל חשש. **פעם** הרב שטיינמן השתתף ארוכות באיזה שמחת חתונה על השעה 12 בלילה, כשנשאל ע"כ אמר הרב שטיינמן כשהגיענו הוא שאל את משמשו מה השעה? והוא ענה עשרה ל-12 אמר הרב שטיינמן אי"כ נשאר עד 12, הרב שטיינמן אמר כיוון שאמרת כבר אז נשאר עד 12 ולא שנה. **הרב** ממנוביץ' בראש השנה נהג לאכול ביחידות, וגם כשנשא את הרבנית בזיווג שני, המשיך לנהוג כך. וכשנשאל על כך הוא סיפר שבשבת תרפ"ח הוא ניסע לארה"ב לערוך מגנבית עבור הנישואין, והנה הוא הבין שזה מקום שלמה במחשבתו תשובה הולמת הוא אמר למאמין, הנינו נוהג לאכול בליל ראש השנה ביחידות, וכן הוא לא נעלב. מאז אני נוהג לאכול ביחידות בליל ראש השנה, אמר, כיוון שכך יצא מפי, ו"ככל היוצא מפיו יעשה".

צריך לזכור את דברי חז"ל שאמרו ברית כרותה לשפתיים, ואז יפתח אדם פיו לטון, והיינו כשאדם אומר משהו לא טוב שיקרה אפי' כשלא מתכוון כלל יש לזה השפעה אדירה, ואפי' כשמתכוון לטובה ועלול אח"כ שיקרה הדבר, וזה ממש סכנה, ולכן צריך מאוד להזהר בכל מילה שיוצאת מפיו, וגם אסוף לא נגרם ע"ייו נזק ישיר ממה שאמר זה בגלל שהקב"ה הוריד לו מזכויותיו דברים אחרים שהיה אמור להיות לו בזה טוב. וכן אסור לאדם לסמן שחיסה על

עצמו וכדו"י כי הוא ג"כ פתיחת פה לטון. נביא כאן כמה סיפורים מחז"ל על דורנו על מקרים שנאמרו לבנים ולפעמים ממזל של כוונה כלל אח"כ לדאבון לב זה התקיים: כתוב בחז"ל שהסיבה שרחל מתה בדרך משום שיעקב אמר שאם ימצא התרפים אצל מישהו ממשפחתו הוא לא יחיה ובלל זה רחל מתה באמצע הדרך. הגרמא במועד קטן ואמרת שאילו אברהם כשעלה לחר המוריה לא היה אומר ונשובה אליכם הוא היה עוקד את יעקב ורק בזכות ששמר על דיבורו ואמר ונשובה חזרו שניהם. יש סיפור שמופיע בתענית דף ח. על אישה אחת שגנלה לבור ואדם אחד חילץ אותה ובשכר זה הסכימו שניהם בתקיעה כף שינשאו זה לזה ולא ינשאו למישהו אחר, ואמרו שהחולדה והבור יהיו העדים על זה. והלכו לדרכם, לימים אישה שחכ מה המורה ולא עמדה לשבעות נשאה לימים אחרת והוליד ממנה שני בנים, לימים הבן הגדול נפל לבור ומת והבן השני ננשך ע"י חולדה. אותו איש הבין שדברים בגו, הוא פשפש ונזכר באותה שבועה שאמר החולדה והבור יהיו עדים בינינו, מיד הוא חיפש את אותה האישה ומצאה והיא אכן לא נשאה, ויגרש את אשתו הראשונה בהסכמתה ונשאה לאישה את אותה אישה שנשבע לה בעבר. **בירושלים** היה איש צדיק רבי דב סוקולובסקי חתן של רבה של מיר ולי אברהם צבי קמאי. הוא סיפר סיפור נורא שהיה בימי ילדותו במי: חי לו יהודי עשיר במיר, חייו של העשיר התנהלו בשלווה וברוגע אך יום אחד הוא החליט, לתדהמת כלם, לעזוב את כל עסקיו ולעלות לארץ ישראל. וכך היה הוא ינפרד מכולם ועלה לארץ. כעבור כמה חודשים שב ארצו עשיר למיר. כולם התאספו ובאו לשמוע מה פשו ומדוע חזר. כעבור שעה עמד העשיר על הבימה בבית הכנסת וסיפר על ירושלים, על הכותל המערבי, על מערת המכפלה, על קבר רחל, היושבים הקיטבו בשקיקה לכל מילה. ואז עבר העשיר ודיבר על מצבם הכלכלי של יהודי ארץ ישראל. הוא תאר שיש אנשים שאינם מסוגלים לפעמים להביא לחם לבניהם הקטנים. וסיים ואמר במרירות: "מוטב להיות כבשה במי - מאשר להיות אדם בארץ ישראל" ואז לעיני כל הנוכחים התרחש דבר נורא. העשיר התמוטט במקום, וגופו החל נפל ארצה, התעורר פרויים ופניו מעוותות. אך הוא לא נפל ממש, גם לא התעורר ובודאי לא איבד את הכרתו. שריריו הם שהתנוונו בצורה נוראה, תוך דקות נראה איש שרוע על ידיו ועל ברכיו, כהולך על ארבע. מראשו הנורא הזכיר מראה של... כבשה! וגם דיבורו היה לא ברור. הברות משונות יצאו מפיו. **בבית העלמין** סגולה בפתח תקוה ישנה מצבה עתיקה, הראשונה בבית הקברות ועליה חקוקות באותיות גדולות "ברית כרותה לשפתיים" ידוע הסיפור שמאחורי המצבה: בית העלמין הוקם בתחילת שנת תרמ"ט וביום י"ט בתשרי תרמ"ט נקבר שם הנפטר הראשון. הסיפור החל כאשר קידשו את חלקת בית הקברות כשהיה ישראל לקדש את החלקה של האדמה לפני שיקבעים אותה עבור קבורת נפטרים. ולאחר שקידשו את בית הקברות דברו האנשים ואמרו: מי יהיה כאן הראשון? עמד אחד מהאנשים ואמר בבדיחה "אין לי בעיה להיות הראשון"... לא עברו עשרה ימים ואותו אדם עצם את עיניו ונפטר. כשקברו אותו הרבנים הגיער של אצו, לרשום על מצבתו את סיפור פטרותו, כדי שכולם יראו וילמדו, ובאותיות גדולות נרשם: "ברית כרותה לשפתיים"... **רבי** יהודה צדקה פעם עלה לשאול את רבי עזריה עטיה האם בחורי ישיבה יצאו להפגנה על חילולי שבת? ענה לו רבי עזריה שישטורטנים נותנים שם מכות חזקות זה לא טוב שבחורי הישיבה העדינים יקבלו מכות. אמר רבי יהודה צדקה ומה קרה אם בחורים יקבלו קצת מכות למען השבת? אמר לו רבי עזריה אם זה היה הבן שלך גם היית אומר כך? ובאותה השבת יצאו להפגין ובנו של רבי יהודה קיבל מכות נמרצות. **יהודי** הגיע לרבי חיים קניבסקי וסיפר לו שיום אחד הוא הגיע לעבודה באיחור והמהלך שאל אותו למה איחרת והוא שיקר וענה שבתא של נפטרה, ולמחרת סבתא שלו נפטרה. הוא שאל לרבי חיים קניבסקי אם יש מה לחשוש שזה בגלל דבריו? ענה לו רבי חיים ברית כרותה לשפתיים ובהחלט יתכן שיע"פ דבריך קרה מקרה זה. **ונתב** בספ קב הישר מעשה שארע בימינו שהיה יושבות כמה נשים והיו מדברות בענין שצריך אדם ליתן דו"ח אחר מותו על כל מעשיו, ואישה אחת אמרה אני אעשה עצמי אילמת. אך היו ימים מועטים עד שנעשתה אילמת עד יום מותה.

יש להוסיף מה שמביאים בעלי המוסר על הפסוק בפרשתינו לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה. רבים תמהו מה הכפילות הזאת, הרי אם הוא לא מחלל דבריו ממילא לא היוצא מפיו יעשה. וי"ל שכונת התורה היא שמי שלא מחלל דבריו, והיינו שמקפיד לעמוד במילה שלו ומילה שלו זו מילה, זוכה ככל היוצא מפיו יעשה, וכל התפילות שלו מתקבלות. והחיד"א כולל שמי שמקדש את פיו ומקיים כל מה שאומר אז אפי' תפילה לא צריך אלא ככל היוצא מפיו יעשה, וכן מובא בקובץ שיעורים ח"א כתובות סב. שדיבור של פה קדוש מועיל גם אם לא התכווין לכך כלל אלא ברגע יצא מפיו מוכרח שיתקיים. ומפורסם שאלו לח"ח מדוע זכה שכל מה שאומר אפי' בל שמתברך מתקיים: ענה הח"ח הטעם לזה הוא כי מימי הקפדתי לומר רק אמת, ולכן אם אומר על מישהו שיהיה בריא והוא לא הבריא אז כביכול אני משקר וד"י משמיים לא מכשילים מי שמקדיש שכל דיבורו יהיה אמת. מובא בספר המשגיח דקמניץ עמוד 28. **נביא** כאן מספר סיפורים מגדו"י ששמרו על פיהם וכל אשר דיברו נעשה. **מסופר** על החפץ חיים שהיה שולח רבים

לבקש ברכה מרבי יוסף זונדל הוטנר וכשנפגשו יחדיו אמר רבי יוסף זונדל מדוע אתה שולח אלי הלא לא צדיק ולא קדוש אנכי? ענה הח"ח ואמר משום שאתה שומר על פיך הקב"ה לא יכישלך בשיקר ומה שתאמר יתקיים. והחפץ חיים בספרו חובת השמירה מביא בהרחבה כל ענייני שמירה על הפה וע"י"ש מה שמביא כמה סגולות ועניינים גדולים יש בזה. **מסופר** פעם ביישיבה של רבי אלחנן וסרמן בברנוביץ הגיעו חברות ברונים שכעסו על הישיבה והפכו את הישיבה בצעקות ובאלימות. רבי אלחנן היה בחדרו וכששמע את הצרחות יצא אליהם ויגרשם בנעזות. בריון אחד לא נרתע והמשיך להשתולל, רבי אלחנן ניגש אליו להוציאו בכוח, הבריון צעק על רבי אלחנן בלי ידיים... רבי אלחנן ענה לו אתה בלי ידיים, באתה הרגע עשיתו קדו של אותו בריון. **הגאון** מלובלין בעל התורת חסד היה לו מנהג כל יום לעלות לגג שעל ביתו ולשכן משניות בעל פה, היה זה בעיר העתיקה בירושלים ופעם כשהתחיל ללמוד משניות בע"פ החל המואזין לנגן בצרחותיו המסולסלות והמשונות והדבר הפריע לרבינו התורת חסד, לפתע עצר התורת חסד ואמר שקט שם, בראיתו הרגע הפסיקו סילסולי המואזין, תלמידו של התורת חסד הסתכל לכיוון המואזין והנה הוא מבחין בבלאגן גדול, ולמה זה יצא שרוע נפל מהגג ששם הכריז וזכת במקום, התברר כי היה צריך על מה שהוציא מפיו ומה לכך. **סיפור** דומה מסופר על רבי בנימין הצדיק אביו של רבי יהושע ליב דיסקין שגם אצלו הפה פעל מציאות פעם נכנס אליו סוחר לשבת ודיבר על איזה עסק שהוא עתיד לעשות מיד לאחר השבת והוא יזדקק לנסוע למקום פלוני ואח"כ לנסוע למקום אלוני וכל הזמן הזכיר את נסיעותיו, כל פעם כשהזכיר נסיעה עצר אותו רבי בנימין ואמר לו אסור בשבת לדבר על נסיעה אלא אמור הליכה למקום פלוני, אך הואם בהתלהבות המשיך להזכיר נסיעה מפעם לפעם, וכל פעם רבי בנימין תיקן אותו ואמר הליכה. אותו סוחר קם מוקדם ביום ראשון והגיע לרכבת ושם גילה שהרכבת כבר נסעה רגע אחד קודם לכן, הוא רץ מהר לתחנה הבאה וגם שם איחר את הרכבת בכמה שניות, וכך כל מקום שאמר שהוא נוסע ורבי בנימין אמר ללכת הוא נאלץ באונסו ללכת ברגל. והדבר הראה היות כמה הכוח שיש לצדיק ששומר על פיו אין כל מילה שיוצאת מפיו מתקיימת. **לא** בכדי כונה האדמו"ר מגור בשם 'אמרי אמת' שכן כל דיבור היוצא מפיו התקיים ומעולם לא יצא מפיו דבר שאינו אמת. יום אחד נכנס אחד מחסידיו בבילה וביקש רחמים על בנו החולה שנמצא כעת בבית החולים. האדמו"ר אמר: "הכל יהיה בסדר, הוא יחזור בביתה בריא ושלם". שמח ומעודד מדברי הרבי חזר האיש אל רעייתו בבי"ח כאשר הוא מבחין ששבט פניה לא מבשר טובות. בירור קצר העלה, שהבן סובל מחיידק מסוכן, ואם לא ינותח בשעות הקרובות, הוא עלול להידרדר לסכנת חיים. האב סב על עקבותיו, התפרץ אל הרבי ולאחר שהסביר את המצב, ביקש שברכה. האדמו"ר הנחן בראשו ברוגע ואמר: "כבר אמרתי לך - הכל יהיה בסדר, הוא יחזור וביתו בריא ושלם!" כשהוא מחוזק מדברי הרבי חזר האיש לבית הרפואה, והתברר, שהמצב הידרדר, ונתורו לילד רק שעות ספורות לחיות, כך שאין סיבה לנתח אותו. האבא לא התייאש ורץ בשארית כוחותיו אל הרב, נכנס כרוח סערה, נפל על רגליו והתחנן על חייו של בנו, הנמצא במצב קשה בבית הרפואה. האדמו"ר דפק על השולחן קם ואמר: "הלא אמרתי לך! הכל יהיה בסדר! הוא יחזור בביתה בריא ושלם!" האיש קם והנה לשאול: "אבל כבוד הרב, מהיכן הביטחון שכך יהיה?!" תפס אותו הרבי ואמר: "הבט! רואה אתה את הוקן שמסתיר את הפה שלי... מעולם לא יצא ממנו משהו, שאינו אמת!..." נפעה האיש מעוצמתו של הרב. הוא רץ לספר לרעייתו. אך כשהגיע לבית הרפואה, הוא לא מצא את בנו בטיפול נמרץ - הילד כבר היה בדלפק השחרור. מתוך הפסדים מגיד דבריו יעקב. ועובדות והנהגות טובות. **דרשו** על רבי נפתלי צבי מרופשץ היתה לעבור לבית מדרשו דרך גשר צר הנוטה על פני הנהר. יעצו לבני משפחה שהיה להם ילד משותק להניח את הילד המשותק על הגשר. הרבי מרופשץ עלה על הגשר כשהוא שקוע בשרעפיו והילד כצפוי חסם את דרכו. חשב הרבי לתומו שהילד השתטח שם להנאתו, על כן דחקו ברגלו והורה לו קום... ויהי אך יצא הדיבור מפי הצדיק מיד קם הילד ופינה את המעבר. **לא** רבי יעקב אבוחצירא מסופר פעם בא להתפלל אך היה חסר לו מנין, הגיע יהודי אחד וביקש ממנו שישלים להם מנין ואכן הלה נעתר לבקשתו, והתפילה ניגש אליו רבי יעקב ואמר: "שתייה בריא עד 120". ליחודי הזה האירוק ימים עד יגמל: 120 ועד יום מותו הרבנים למשפחת אבוחצירא עלו לבקר. **סיפור** רבי מאיר קרליץ כי בוילנא היכן שהגר"א קבע מקום תפילתו היתה חבית עם מים לנטי"י עבור הציבור. פ"א נשג הגר"א ליטול ידיו, ולא היה כבד מים בחבית, ראה זאת א"י הילדים, רץ מיד לביתו והביא לו מים, אמר לו הגר"א: תחיה מאה שנה. כשהגיע הלה לגיל תשעים ותשע, נחלה, ולא רצה שייביאו רופא אצלו, ובהגיעו לגיל מאה שנה בדיוק, נפטר. ר' מאיר סיפר שהכיר את היהודי בוילנא. **רבי** חיים קניבסקי סיפר כי כאשר עמד שמעון פרס לבחירות חזר בגין אמרו להסטיפלער פרס אמר כי אם יבחר לראה"מ יקח את כל בחורי הישיבות לצבא. ואמר הסטיפלער הוא כבד אף פעם לא יהיה ראש ממשלה. והוא הוא מעולם לא נבחר למרות שהתמודד פעמים רבות והיו לו סיכויים רבים, (אמנם היה מ"מ רה"מ אך לא נבחר ואמר על עצמו שמרגיש שקללה רודפת אותו).

דברים מגדולי ישראל, וכן ידיעות חשובות, ערך בדרך של שו"ת

שאלה: רבים נהגו לכל הפחות בימים אלו לומר תיקון חצות אפי' בחצות היום (אפשר מחצות ועד השקיעה) ולא דווקא בלילה, ואף מנהג טוב נהגו בכמה וכמה כוללים, והשאלה שנשאלת מי שקשה לו כ"ז האם יש לו דרך יותר קצרה להתאבל? **תשובה:** מי שלא יכול או שלכל הפחות יאמר מזמור 'על הנהרות בבלי' ומהני כתיקון קצר. או שיאמר התיקון בימים ב' וה' או בליל שיש בו שנהגו תלמידי החת"ס. וכן יש להרבות באהבת חינוס ככל שיכול ולא רק בחוץ. אפשר להרבות דבר זה עם בני הבית והילדים המשפחה והחברים. ואהבת חינוס הכוונה לדאוג לצרכיו של השני באופן שהיה מעוניין שיעזרו לו ועוד כל מיני עניינים שמרבים אהבת חינוס. ועניין זה אפשר גם לחנך את הילדים להרגילם להתאבל בדרך זו והאהבת חינוס בתור השתתפות עם הצער של הקב"ה על כל יום שלא נבנה ביהמ"ק. ובקהילתו של הרב ואזנר על כל יום בחצות היום ממשגיבים כל בני הקהילה והקהילה על הריצפה ואומרים בדמעות שליש תיקון חצות. וברור שעצם האמירה גם כשלא מתחזק עושה איזה התעוררות שבדור שלנו זה החוץ. ויש להוסיף כשלא מצטער על החורבן הקב"ה מביא לו צרות אחרות שיצטער עליהן, כך היה אומר הרב שטינמן. וראיתי שיש אדם גדול אחד שהביא שבכל ברכה וברכה בשמו"ע כשמתבוננים בזה רואים שיש קשר בזה לבקשת הגאולה, ועיי' כל ברכה אפשר לקיים את הצפייה לגאולה, ובוודאי יש שמרבה בצפייה מסיר מעצמו צרות ויסורים שמגיעים מחוסר ציפייה. ניתן להשיג את המאמר הקצר, בן דף אחד בלבד, שמבאר בכל ברכה בשמו"ע את הקשר שלה לבקשת הגאולה בכתובת מיל: eliezerzer1@gmail.com

שאלה: איזו עלייה חשובה מאוד בשבוע זה? **תשובה:** בספר 'לקט יושר' לתלמידי התרומת הדשן כתב בשם התרומה"ד שטוב לקנות סיום במדבר, כי איכא למי"ד שהעלייה בסוף פרשת במדבר היא יחון תורה' האמיתית ולא סוף דברים, כי יש כאן סיום התורה ודברים הוא רק משנה תורה וחוזר על התורה. (כמו"כ השבת יש להרבות בסעודה בגלל ר"ח שחל בשבת.) ויש להוסיף שהשבוע הקריאה היא הכי ארוכה שיש, בקריאת התורה יקראו סה"כ בשתי הפרשות 244 פסוקים.

שאלה: מה הנהיג הסטיפלער בביתו אצל ילדיו שיאמרו לפני כל מטלה? **תשובה:** הסטיפלער היה מעורר רבות את בני ביתו לומר לפני כל מה שעשה בעזרת ה' ו'אז יש ס"ד מיוחדת בעשיית העניין. ויש חיים קניבסקי הביא לזה ראייה מפרשת מטות, שבני גד ובני ראובן אמרו פעמיים שיהיו שותפים למלחמה, והטעם בזה משום שבפעם הראשונה לא הזכירו את ה' ולכן לא סיפק הדבר ביד משה רק בפעם השנייה שהזכירו שם שמים הדבר התקבל בידו של משה.

שאלה: האם ראוי לעשות משמר בלילה וללמוד כל הלילה? **תשובה:** השבוע חל יום הפטירה של הרב אלישיב, הרב אלישיב התבטא כמה פעמים שהוא מעולם לא עשה משמר ולא דילג על ארוחה, וביאר הטעם בזה כי יש לעושה משמר מרווח אמנם את השעות לימוד של הלילה אך מפסיד את כל היום למחרת שזה יותר שעות והכל משתבש. ואותו עניין בארוחה כשמדלגים או א"א ללמוד כראוי, והשמירה על הסדר בלי לשנות זה מה שהיה הגורם הגדול להצלחתו הגדולה בגדולי התורה באופן שאין לו אח ורע. וידוע שכל גדולי ישראל הקפידו על סדר יום מסודר וזו דרך גדולה לעלייה ולהצלחה בתורה.

שאלה: מה הצינור להורדת השפע בעולם ולכל אדם בפרטיות? **תשובה:** תפילה. כשאדם צריך משהו הוא מתפלל לה', ולא מיד פונה אל בן אדם שאין לו תשועה, אזי הוא ג"כ נענה מיידית. וצריך לזכור שמתוך הצרה באה הרווחה, וזה כמובן רואים ע"י שמתפללים, ואלו לא לאדם להיבהל כלל מצרה שנוחתת עליו כי ככל שהאמונה גדולה בשעת צרה כך הישועה גדולה כמאמין בו ומתפלל אליו. ויש להוסיף שבפרשת השבוע מצינו 42 מסעות שעם ישראל עבר עד שנכנס לארץ חלקם היו נעימים חלקם היו קשים ואומר ע"כ הבעל שם טוב שכל אדם צריך לעבור בחיים 42 מסעות חלקם נעימים וחלקם קשים, ואם הוא מאמין שכל מה שמגיע אליו הוא משמים על מנת לתת לו כפי צרכיו וינהיג את הוה יזכה לראונו ה' חסדך ויראה איתך כל מה שהיה לו זה לטובתו, אך אם הוא יתלונן ולא יחיה וירגיש שהכל מאתו יתברך אז הוא חלילה לא יזכה לראות בחסד ה' בכל עניין שעובר עליו.

שאלה: הגמי' אומרת שכל הכועס אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו שנאמר ויקצוף משה על פקודי החיל וכו', מה קורה כשאדם כועס בצדק האם גם אז חכמתו מסתלקת? **תשובה:** רבי חיים שמואלביץ מביא מהפסוק הניל ראה שאף משה כעס בצדק הוא שכח תלמודו,

רואים מכאן, אומר רח"ש, שזאת עובדה שכעס וחכמה מנוגדים זה לזה וכשכועס אטומטית מאבד חכמה. ובעבר הרחבנו רבות בדרך להימנע מהכעס ונביא כאן רק את העצה של הסטיפלער שכשיש לאדם כעס הוא ידחה את זה במספר דקות וכך כשיעבור הזמן הוא יירגע.

שאלה: כל בן אדם חפץ לנחוט דקדושה ומבניו ושילכו בדרך טובים ויהנו מלימוד תורה דקדושה וטהרה. היכן הם המקומות שתיקון חז"ל להתפלל ע"כ? **תשובה:** המשני"ב מביא להתפלל ע"כ בברכות התורה ונהיה אנחנו וצאצאינו', בברכת אהבה רבה / אהבת עולם, וביובא לציון למען לא ינגע לריק' ובפנינו פרי"ש הביא בשם הדבר חיים מנדבורנה שגם בברכת אמת ויצב שאחרי קרי"ש במילים יעל בנינו ודורותינו ג"כ יכוון ע"כ, ואז יזכה לבנים ובני בניו עוסקים בתורה ובמצוות.

שאלה: כתוב שונא מתנות יחיה. האם הדרך הראויה היא לשנוא מתנות עד לכדי אובססיה שמי שנותן לי משהו לברוח מזה כמו מאש? **תשובה:** ודאי שמי שחי על מתנות מאנשים אמרו חז"ל שזה לא דבר ראוי וטוב, אבל צריך אדם גם לדעת לקבל מתנות, ישנם אנשים שכשהם נותנים לך מתנה ואתה מקבל מהם את זה בסבר פנים יפות אתה בעצם נותן להם הרבה יותר ממה שאתה מקבל, כי הנותן מתנה מרגיש טוב ממה שהמקבל קיבל ממנו בשמחה ואתה לא צריך להרגיש מושפל שקיבלת מתנה כאילו אתה הנוקק לחסדי השני ונהיית תלתי, כי אם תהיה כזה אז במקום שכבר תצטרך עזרה ולא משנה אם זאת תהיה עזרה רוחנית או שגמית אתה תפתח שגאה כלפי מי שקיבלת ממנו מתנה כי פיתחת אצל עצמך מין הרגשת שפלה כמות שאתה מקבל מתנה, ואז כיוון שהושפלת אתה שונא את מי שגרם לך כביכול את זה וזה דבר לא טוב, ואתה תפקידך להוקיר טובה ולא להיות אסיר לנותן, והעולם נועד בשביל שאחד יעזור לרעהו ויש עזרה ונחמה ממאמר של רבי עקיבא שצ"רנסקי.

שאלה: מה המקום הגבוה בעולם. והמקום היבשתי הנמוך ביותר בעולם? **תשובה:** האוורסט הוא ההר הכי גבוה בעולם והוא בגובה של 8,848.86 מטר מעל פני הים. המקום המיושב הכי גבוה בעולם הוא נמצא בעיירה בפקיסטן. בגובה 3,109 מטר מעל הים. היישוב נמצא בגבול שטח עם סין, ומתגוררים עליו 400 תושבים בלבד ועד לפני כעשרים שנה הוא אפילו לא היה נגיש למכוניות. בכל זאת לא מומלץ לנסוע לשם כי מדובר באחד הכבישים המסוכנים בעולם. חוף מזה, ובגלל הגובה שלו אין שם אוויר, אין חמצן, לרובנו קיים קושי להסתדר במקומות כאלו. לכן השוואה המקום הגבוה ביותר בארץ הוא פסגת הר חרמון והוא בגובה 2,814 מטרים מעל פני הים. המקום הנמוך בעולם שבו מתגוררים אנשים הוא בסמוך לחופי ים המלח בישראל. וכיום זה בגובה של 432.65 מטרים מתחת לפני הים.

שאלה: מה הדבר הלא טוב שעובר על רובנו בימים אלו? **תשובה:** ארוע רודף ארוע שכל אחד לא היה לו תקדיים קורונה, מירון, קרין, (רכבל), וכעת קריסת הביניים במיאמי וברוב המקומות זה פוגע ביהודים שות"מ. ותמיד כל אדם ידע וחשב שביתו הוא מבצר וכעת גם בבית פנימה במקום יוקרתי ומתקדם הקב"ה הראה שזה לא בדיוק ככה. ומתוך כמאה וחמישים ההרוגים בקריסת הבית במיאמי יש כשלושים יהודים נעדרים ומסתמא כולם כבר מתו, ר"ל. וגם אם ימצאו את הגופות יהיה קשה מאוד לזהות כל אחד מיהו וגם בכלל יהיה קשה לזהות מי יהודי ומי גוי. וזה נורא ואיום, ובכל זאת בקושי מתייחסים לזה בציבור שלנו. הרי זה אסון נורא. 30 יהודים נמחקים ככה בצייק, נעלמים בלי להשאיר זכר, ועולם כמנהגו נוהג. וככל הנראה לא התעוררו מספיק מהסיפורים האחרונים רח"ל.

שאלה: מה יעשו אלו שסובלים מפצעי גברות ועודף שימון ובעיות בעיכול? **תשובה:** הפתרון הוא לסחוט חצי לימון, ולשלות את זה על הבוקר על קיבה ריקה עם כוס מים פושרים. זה מנקה את הגוף מרעלים. לימון הוא אחד המזונות שמעודדים את הכבד להפריש רעלים ומאוחסטים בו. הבוקר הוא הזמן הכי מתאים, כי זה הזמן ביום שהגוף נמצא במצב טבעי של ניקוי. לימון ממרץ את תפקוד הכבד, ומעודד יצור של מיצי עיכול, המשמעות של זה היא תפקוד טוב יותר של מערכת העיכול כולה, כשהרעלים מוצאים את דרכם אל מחוץ למערכת, וזה יכול להקל גם על מחלות כרוניות, כמו ילחה (ולכן יש גם סטמא), אלרגיות וכמובן שפעת והתקררות. המשקה מנקה את זרם הדם, מחזק את מערכת החיסון (מה שאומר מניעה של מחלות). בנוסף, זאת גם דרך טובה לתת לגוף אנרגיה. שילוב הוויטמינים שיש בלימון מסייע גם למראה העור והשיער. נכון שהוא מנקה את הגוף מבפנים, אבל את ההשפעה של זה רואים

גם בחוץ, וכן מסייע ללחץ דם לא תקין. כמו"כ אחד מהיתרונות העיקריים של שתיית מים עם לימון הוא גם ירידה במשקל. כאשר יש נוכחות של רעלים במערכת, קשה מאוד לרדת במשקל. כאשר שותים את המשקה לפחות במשך שבוע, אחוז הרעלים בגוף מתחיל לרדת, ואתו גם החשק למזונות מסוימים (כמו סוכרים ופחמימות) וגם הקילורגים.

שאלה: אדם שרוצה להעיר משהו לבן זוגו מתי ימנע מלעשות זאת? **תשובה:** ליד הילדים. זה גם מחרף את הכעס של מי שהעירו לו כי ביזו אותו על ידי הילדים, וגם משפיע באופן גרוע על הילדים.

שאלה: איך גורמים לילד להפסיק עם הרגלים ילדותיים וכדו' כשה כבר לא לכבוד של הילד ויכול להזיק לו בכל מיני אופנים? **תשובה:** ברגע שהוא ירגיש שאנחנו מנציגים אותו במקום שלו; שאנחנו מבינים מצוין את הצרכים שלו, אז הוא יהיה יותר פתוח לקבל את הביקורת. צריך להראות לו שאבא ואמא מבינים מצוין כמה כיף לו וכמה טוב לשחק נהג אוטובוס 'בכאילו'... וכדו' - ומשם לדבר איתו על חשיבות השינוי שאותו צריך לעשות לטובתו, ואז, כמירגיש, שנמצאים 'איתו' הוא יוכל להסכים ביתר קלות לנוע לשינוי. וכך מסופר בספר המדהים 'במחיצת ר' גדל'. "...באחת השנים נתבקש ר' גדל ללמד בכיתה סוערת במיוחד שלא היה מי שהצליח להשליט בה סדר. היתה בה קבוצה גדולה של ילדים חסרי משמעת שגרמו למלמדים להתייאש מללמדם וסיפר שהסכים לכך בתנאי שהנהלה תניח לו לעשות בכיתה רצונו. בהיכנסו, בשעה שהילדים דימו בנפשם לחולל מהומה ולהוכיח כי אין עליהם שליטה, החל לספר סיפור ארוך ומרתק והוסיף לשוחח במתק שפתיים על דא ועל הא, מן הנעשה בספריה וממה שנעשה בה בעבר. כך במשך יום לימודים שלם. למחרת חזר הדבר על עצמו וגם ביום השלישי והרביעי והחמישי. וכל פעם כלל בשיחותיו נושאים רבים והטעימם בסיפורים ומשלים מושכי-לב, והתלמידים ישבו נכחו בתוקים לכל מילה. במהלך חמשת הימים התיידד עמם וגם למד להכירם היטב. ביום השישי פסק באמצע שיחתו, 'נבהל לפתע וקרא: "הוי, הרי לא למדנו השבוע מאומה והרי המנהל יפטרני..." הבה למד קמעה כדי שיהיה מענה בפניו בהיכנסו לכאן... אם לא תדעו מאומה, נאלץ להיפרד..." והחל תיכף ללמוד עמם. התלמידים שלא אבו לאבד מלמד טוב כזה, למדו היטב... כך בשלב אחר שלב רכשם וקנאם עד שייצבם ועיצבם בדרך הטובה". ובהמשך איייה נכתוב ע"כ עוד. מאת רבי עקיבא שצ"רנסקי.

שאלה בחושן משפט: ראובן נתן סכום מכובד לצדקה ונפטר, האם בניו היורשים מחוייבים לכבד את הצ'ק? הנידון הוא האם צ'ק זה הוראה לבנק או התחייבות וכן האם זה לשון נדר לא, ואפי' אם זה נדר יש בזה מחלוקת בין השו"ע לרמ"א, ואם הבנים מחוייבים לקיים את הנדר (ענין בזה סימן ר"ב סק"ט בפתיח תשובה וקצה"ח רצ ג ורנב ג). וכן יש לדון האם אמרינן בזה מצוה לקיים דברי המת כיון שלא נחשב שהושלש. ובכ"א ודאי שראוי לעשות נח"ר לאבא ולקיים דבריו.

מדור זה יבר להימנע מלקרוא בשבת: הרעיונות של השבוע: א. דבר חשוב מאוד לדעת בקיץ, בפרט בב"ב - יש דאדורנט אבן ללא בושם שיעיל מאוד במניעת ריח יזעה, זול ומחזיק להרבה זמן, ניתן להשיג ביהו"ס חזו"א 3 ב"ב. **ב.** פטנט להוריד בחילה שתוקפת אותנו מפעם לפעם ואושר ע"י מיטב המומחים והרופאים: הרחה של אלכוהול לחיטוי ידדים שמרחנו על נייר סופג. 'צ'ריכים להרחי בצורה עדינה ולא לשאוף את זה", עוד רעיון: הרמה של הלשון לחך ולחיצת האגודל על המצח, במשך 20 שניות. ג. לילדים וכן מבוגרים שיש להם בחילה בשעות וכן הקאות והרגשות לא טובות: יש פתרון מושלם: יש איזה צמיד שמוכרים בבתי מרקחת. עזרה ראשונה למי שאין את הממיד או אלכוהול וככ"ל. הפתרון הוא ע"י ששמים את האגודל בסוף כך היד בצד היד (המשך של האגודל של היד השנייה מול העצם). מותחים אותו לכיוון היד למעלה ויחד עם שתי האצבעות צובטים ומעסים קלות את המקום שמגיע האגודל. **ד.** אדם שרוצה עציץ נאה בביתו עם מלא עלי חיים, שיכניס בטטה שליומה לתוך כלי עם מים ויתקע בה ג' קיסמים, שחציה יעמוד בחוץ ולאחר זמן יגדלו עלים רבים וענפים שישתרגו על החלון או על כל מקום אחר. **בעניין השאלה הנ"ל** השבוע בעלון הביאו לי מהמשני"ב שכן סמ"ה: מה שכתב המשני"ב (ס"ק קמג) שצידה שאינה טבעית אינה צידה א"כ הי"ה. צביעה לא טבעית! מה שכן, הגרעין של האבוקדו מוקפא. **רבי יוסף** אבוטובול מתבר ספר שערי יוסף כתב שברור שאין זה צובע כי זה רק גרמא, והוא מרחיב האם יש בזה זרע וכו' ענין בספרו החשוב **בעניין הסגולה** של ר"י פישר לתולעים סיפר לי רבי דוד זריצקי שהוא שמע זאת מהרב פישר שהמליץ לעשות זאת בדרך זאת: לקחת קצת של לחם, לחמם חוץ, ואת הצד החלק הרך של הלחם לטבול בחומץ החם (לא רותח) ואת זה להניח על הטבור.

פרשת נדרים: ענייני נדר. בשו"ע יו"ד ריד' איתא הנהוג מנהג טוב יאמר בתחילת הנהגתו שאין מקבל עליו כן בנדר ואין בדיעתו להגות כך אלא בפני ההי"א ולא לעולם. ואומר רבי ניסן קרליץ שצריך לומר כל הנוסח ההוא, ואם לא אמר זה מעכב. ולכן אדם שנוהג מנהג טוב כגון כשיש לאדם חק קבוע ללימוד כך וכך דפיס/שורות ולא אמר כני"ל ולא הספיק לומרם עד חייב ללמוד בליה קודם שישניש ואסור לו לדחות למחר. והי"א כשאמר לחבירו אני אבוא לחתונה שלך יזהר לומר בלי"נ ולא מספיק כשאומר אי"ה או בעי"ה. ובאופן שאמר שיבוא ל"יז התרת נדרים אלא מהני מחילה של החבר בפה כיוון שאמירתו היתה בשביל החבר, כ"כ בדרך שיחה לגר"ח קניבסקי. **עוד הלכה בענייני נדר:** אדם שראה עני מסתובב בבית כנסת והחליט לתת לו צדקה ולבסוף הניח נעלם, אז הדבר תלוי אם הוא החליט בליבו שיתן או לא מחוייב לתת ואפי"ה אם יתן לפני אחר מהני (דרך שיחה פרשת ראה) ואם סתם חשב בליבו לתת, לא במחשבה של החלטה, אינו כלום. **מפוסים** בשם הרב במריסק שנוהג ושבועה שעושים בשעת כעס לא חל כלל ול"יז התרה כי אין אדם שולט אז על שבתו.

הלכות לעיון בלבד

בין המצרים: לרבי חיים קניבסקי מותר לתת מתנה למלמד או לבר מצווה וכיו"ב גם בתשעת הימים, והרב אלישיב החמירו בזה. שירה בפה בבין המצרים בסעודת מצווה התיירו רוב הפוסקים. ומה ששרים לחתן בישיבה לאחר שמתארגן אי"י סעודת מצווה ואסור. והי"ה התיירו שירה בפה לילדים קטנים בגן וכדו', אך אסור להשמיע קלטת לילדים קטנים בגן. אדם שנוסע באוטובוס ושומע שירים אי"יז לאטום אוזניו, וכן כשממתין בשיחת טלפון, כשבהמתנה יש שירים מותר כיוון שאין מתכווין להנות מזה. **חלאקה לקטן** שהגיע לגיל שלוש בשלושת השבועות רבי חיים קניבסקי אסר והרב אלישיב התייר עד תשעת הימים.

עוד דינים בשעת הימים: קניית בתשעת הימים: מראש חודש עד ט"ו ממעטים במשא ומתן ויעסק רק כדי פרנסתו, והגוה שכל מה ששייך לעבודתו הוא כדי פרנסתו. מר"ח אב אסור לקנות בגדים חדשים אפי' כשדעתו ללבוש אחרי ט"ו באב והי"ה רהיטים וכלים חדשים אסור. אבל תפילין וספרים לצורך לימוד מותר. ואם יש איזה יריד של מציאות רק בט' יומן דבר שא"א לקנותו לאחר ט'

חידות

כז. ממתק הקשור לסבא? **כה.** ממתק ששמו דומה לכב. שמתק **כז.** ממתק שתחילת שמו הוא כ"ל נגינה? **כב.** ממתק שתחילת שמו הוא שם של משקה שילדים שותים אותו? **כח.** ממתק שבשמו הוא מר? **כט.** ממתק שישנים עליו? **ל.** ממתק שתחילת שמו הוא ביש? **חידות על העלון: לא.** באיזה גיל התחיל החפץ חיים ללבוש תפילין על רבינו תם? **לב.** מה מנוגד למידת הכעס? **לג.** מה השבוע 244?

תשובות

א. זפרנה לד ט. תתאו לד ז. **ב.** לה כט: משפט ג. לה ה. את פאת. אלפים האמה. **ד.** תאוה: קברות התאוה. **ה.** כז כח. תרח. ו. ושמע **אישה** והחריש לה, זה הולך על הבעל. **ז.** המעריב ערבים. **ח.** רב שגלה מגלן תלמידו עמו. **ט.** רמבי"ם ה יב כהן שעובד עבודה מזבחה אסור להורגו וחשיב כאילו הוא בעיר מקלט. **י.** חולין יז. שבע שנים שכבשו וותר להם אפי' חזיר. **יא.** שנה פחות שלושה שבועות. **יב.** ירמיהו הנביא (בי"ב טו.). **יג.** ר"ע (מכות כד:). **יד.** אתרנגולא ואתרנגולתא חריב טור מלכא (גיטין נז.). **טו.** אהרן הכהן. **טז.** מזל אב אריה. **יז.** בפרשת דברים: "איכה אשא לבדי

חידות לפרשות מטות מסעי: א. היכן מוזכרת בפרשה המילה זפרנה, וכן המילה תתאו? **ב.** היכן בפרשה משפט שלם בן מילה אחת? **ג.** היכן בפרשה שני משפטים של שתי מילים רצופות כ"א ארבע פעמים באותו הפסוק? **ד.** איזו מידה מוגנה נקברה בפרשה? **ה.** איזו עיר בפרשה זה הסבא שלנו? **ו.** היכן מוזכר בפרשה גבר ונקרא אישה? **חידות ידע תורני: ז.** כמה קב"ה עושה לערבים, אנו מזכירים את זה יום יום? **ח.** איך יתכן אדם שלא רצח והוא גולה לעיר מקלט? **ט.** מה נחשב לעיר מקלט לבד מערי מקלט? **י.** מתי הותרה לישראל אכילת טריפה? **חידות בין המצרים: יא.** כמה זמן מפריד בין ת"ב ל"יז בתמוז? **יב.** מי כתב את מגילת איכה? **יג.** מי היה מצחק כשראה שועל יוצא מבית קדשי הקדשים? **יד.** מה קרה בגלל תרגומו ותרנגולתו? **טו.** מי נפטר בר"ח אב? **טז.** מה הקשר בין חודש אב לארחה? **יז.** מתי קוראים איכה בשבת? **יח.** מתי יש יותר שבתות, בין י"ז בתמוז לר"ח אב או בין ר"ח לת"ב? **חידות לבוגרים וילדים: יט.** איך ניתן להוריד 21 קילו תוך שבוע? **כ.** איך יתכן בית אמיתי בן 5 ס"מ בלבד? **חידות לילדים על ממתקים: כא.** ממתק שבשמו הוא חם? **כב.** ממתק ששייך לי (בשמו)? **כג.** ממתק שהוא של סבתא?

באב ואם יחכה עד לאחר ט' באב יפסיד מותר לקנות. ולעניין קניית מתק למי שסובל ביותר מהחוס הקילו ג"כ. וקנייה לצורך פרנסה גם התיירו. **הלכות תשעת הימים (לאשכנזים) מתוך פסקי ר"נ קרליץ: ניקוי בגדים:** ניקוי כתם אחד התיירו, וכמה כתמים אסור. ניקוי בלי מים התיירו, והי"ה במטלית לחה שלא טופח ע"מ להטפוח. מותר לנקות בגד במים אם בשלא ינקה הבגד עלול להתקלקל, וינקה רק מה שצריך בשביל שלא יתקלקל. **רחיצה:** אפשר לנקות את הגוף עם מגבת רטובה לא כשנוזל ממנה מים, והי"ה ממחטות לחות שרי. מותר להתיי דאדורט על גופו. רחיצה עם סבון בשביל למנוע פצעים וכינים וכדו' מותר. ט"ע מותר בתשעת הימים למי שנוהג כך והי"ה רחיצה בער"ש. רחיצת קטנים במקומות חמים מאוד כבני ברק וכדו' שרי עד שנה לפני בר מצווה. לצורך שידוך מותר הכל. אדם שירח רע נוהג מנופף יכול לרחוץ בתשעת הימים. **לבישת בגדים** נקיים (גם בגדים הסמוכים לגוף) בתשעת הימים מותר רק כשדורך עליהם עד שיהיה ניכר שאינו נקי. אפי"כ לבישת לפני תשעת הימים. **תפירת בגדים ישנים בתשעת הימים,** מותר.

טרחם ומשאכס וריבכם" יח. השנה יש רק שבת אחת לפני ר"ח ושתי שבתות בתשעת הימים. **יט.** במשך שבוע יוריד כל יום לחצר שקית עם שלוש קילו תוך שבוע הוא מוריד 21 קילו. **כ.** בית של תפילין. **כא.** חמ-צוץ. **כב.** ביש-לי. **כג.** שערות סבתא. **כד.** מקל סבא. **כה.** במבה – בימבה. **כו.** טופ-י. **כז.** שוקו-לד. **כח.** מר-מולדה, מר-שמלו. **כט.** כריות. **ל.** ביש-לי. **לא.** 80. **לב.** חכמה. **לג.** פסוקים בקריאת התורה.

חידון משמעותי מילים לפרשת מסעי

י' משמעותי למילה נס

נס - ברח. "ונס שמה ורצח מכה נפש בשגה" (במדבר לה יא). נס - אתו וזכרון. "ויהיו לנס" אונקלוס: והוה לאת. רש"י: לאות ולזכרון. (במדבר כו ז). נס - מוט. תורן. מקום גבוה. "וישע משה נחש נחושת וישימהו על הנס" (במדבר כא טו). נס - סיון. "למען אנסנו הילך בתורתו אם לא" (שמות טו ד). נס - הרקיע. "יולא נס לחיה" - רש"י: חלוחית שבו לא שלט בו רקבון ולא נהפך תואר פניו (דברים לד ז). נס - מעל לדרך הטבע, "בעל הנס אינו מכיר בניסו" (נדה לא).

הגיגים שנשלחו לי ומיועדים לאלו שיש להם תועלת מזה

למשך שלושה שבועות. אם זה לא יעזור יעשו צום שלאחריו יסגרו את התי"תים והישיבות למשך שלושה שבועות נוספים.

שוב החרדים אשמים בקורונה: בגלל שהם לא טסו לחו"ל, הם לא הקפידו על הבדיקות בנתב"ג.

כתת אנו עדין בשלושת השבועות ומותר להתקלח. אל תחמירו.

תחשבו על זה: אם גם לכם תמיד האוזניים נקשרות והשרוכים נפתחים, למה לא מייצרים כבר שרוכים מהחוט של האוזניים ואוזניים מהחוט של השרוכים?

הגיגים בפוליטיקה לאלו שיועדים ויש להם תועלת:

בשלב זה יש בארץ יותר חולי קורונה מאומותים ממצביעי מינה ברומים.

לפיז המכרזה מדינית חשובה עם שובו מטסק קביעת המזווה בשגרירות הישראלית באבו דאבי: ממש מרגש איך שהאבו דאבים האלו מכבדים את המסורת היהודית.

הליצן הפרומי שעומד בראש וועדת החוקה של הכנסת לא מבין למה צריך חוק שימנע איחוד משפחות בין הפלשתינים לבין ערביי ישראל. הרי אין בעייה לגייר את כולם בגיור בזק רפורמי ואז לקלוט אותם במסגרת חוק השבות.

בקינט הקורונה החליט כי למרות המחלף הממשלתי הגדול בניהול מערך החיסונים, עדיין אין צורך להכריז כי מתגעגעים לתינהו.

אומרים שבנט רץ בשלוש לפנות בוקר עם פיג'מה ברחוב וצעק "איפה בורלה! איפה בורלה!".

אל עדי מינה אלא "ימין, אה?"

קארה עד לפני חודש: אני שולמן. קארה היום: אני סילמן. **בלעדי!** בגיקווי יש תלנית נהגלה צוללת ובתוכה מגרסת מסמכים וחמגשית עם שאריות של פתיתים. המשטרה פתחה בחקירה.

תודה: אני מרגיש צורך להודות מאוד לכל מי ששולח לי דברים, יה"ר שיזכה שילכו אחריו ברחוב 400 איש ויכבדו אותו בזכות יגיעתו בתורה: **השבוע** אודה מאוד לגאון המופלג שנותן כולו לשני ולהצלחתו. מבין דבר מתוך דבר, מדקדק גדול בחלכה ואיש עם עקרונות. לומד ברייתא דאורייתא ועליו נאמר את והב בסופה. אהוב הוא על הכלל, בכל עניין הוא ראשון לטפל בזה, כל פנייה נענית אצלו במסירות ויש הרבה פניות, הגאון המופלא והעניי רבי **אימנר רוטשטיין שליט"א** פאר הכולל מורשה ודעת. שדמותו חקוקה לכל כדמות וסמל.

כמו"כ אני רוצה להודות לנערים המופלגים: הנער המופלג מאוד המוביל את כל צרכי כיתתו בגאון ובתבונה בנשי"ק חרוץ גדול, וכולם אוהבים אותו ומוכשר מאוד בכל העניינים ברעיונות בכתיבה בהובלה הי"ה **יענקי הוניאסברג** נ"י מבחינה באר היושע. כמו"כ אני רוצה להודות לער השמח והחרוז עדין לגוללות ונצורות בנשי"ק חביב מאוד על כולם ומשרה שמחה לכל רואיו, אהובם של הבריות מאיר פנים לכל אדם, הנער החביב **נפתלי ויסבקר** נ"י שזכיתי לקבל מהם דברים נפלאים ומופלאים ביותר.

ניתן להשיג

את העלון בבני ברק: בכניסה לביה"כ"נ כתב סופר רחוב סוקולוב. **ובבניה"מ"ד המרכזי מניין אברכים' פרדס כץ'** רחוב אבוחצירא 9, **ובכילל 'מורשה ודעת' (בית כנסת הגדול)** בספריה בקומה ראשונה (חברון) בכניסה המערבית בקלסר ירוק. **וכן בשאר המקומות** האצל המפיצים הקבועים ובראשם חכימא דיהודאי הגר"י זר שליט"א שמקפיד מאוד לברך כל ברכה עם כובע וחליפה כשיכול בקלות. **אין לקחת יותר מעלון אחד בשום מקום ללא אישור.** **כמו"כ ניתן להשיג את העלון במודיעין** עילית (לא כמות) החל מיום חמישי בערב בשעה 7:37 בכניסה לתנות ש.מ.ח. - שרותי משרד רחוב רשב"י 49. **כן ניתן להשיג בהר יונה נוף הגליל** אצל הגאון הוותן רבי שמחה שולמן שליט"א שהוא דמות לקבלת הדין באהבה. **כן ניתן להשיג בירושלים בישיבת מיר** אצל אהובם של ישראל הגאון הצדיק שנותן עצמו למען הכלל רבי דוד רוטשילד שליט"א, הדמות המאירה של מודיעין עילית. **כן ניתן להשיג בנתביבת** ביבית בוכריס'. **ברחובות** מיר בישיבת התלמוד, **בירוחם** אצל המסור לכלל רבי מיכאל גולדברג שליט"א מחשבוני וצדיקי ירוחם, **ובקרית גת** בביה"כ"נ שומרי אמונים מיום שיש.

לקבלת העלון בפקס יש להתקשר לטלפון: 03-6180383. **כמו"כ העלון נמצא** ביכל העלוני' בעיצוב בשם 'לבית התורני'. וכן העלון (מלבד ההערות שבסופו) מופיע ב'קובץ גליונות'.

כמו"כ ניתן להשיג במיל: 456alon@gmail.com

יש לדייק במייל ולכתוב קודם 456 ואח"כ

alon@gmail.com

להשתתפות בהוצאות העלון לפנות: 0527633431. או בינדיים פלוס-ירשת הכוללים פרדס כץ-עלון, (שלוחה 2422). זכות הרבים תלוי במסייעים! **עלון בודד עולה לנו 15 אגורות ואשי מי ששותף בזה.**

ניתן לקבל את העלון בכתב יותר גדול ע"פ

בקשה למייל הנ"ל.